

POSTANOWIENIE

Dnia 7 września 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Artymiuk

w sprawie **A. B., S. B., K. F., P. G., B. K., W. K., Z. M., M. M., W. M., S. M., K. O., J. S., M. S., O. Ś., T. T., M. W., M. W.1 i W. Z.**

oskarżonych z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. i in.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 7 września 2023 r.

wniosku Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie

zawartego w postanowieniu z dnia 9 sierpnia 2023 r., sygn. akt II K 801/23/S,

o przekazanie sprawy do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu,

na podstawie art. 37 *a contrario* k.p.k.

postanowił

nie uwzględnić wniosku.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 9 sierpnia 2023 r., sygn. akt II K 801/23/S, Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie wystąpił do Sądu Najwyższego z inicjatywą przekazania do rozpoznania do innego sądu równorzędnego, w oparciu o przepis art. 37 k.p.k., sprawy A. B. i 19 innych osób oskarżonych o czyny z art. 18 § 2 k.k. w zw. z art. 271 § 3 k.k. i inne. Uzasadniając wniosek Sąd Rejonowy przedstawił dotychczasowy bieg postępowania sądowego zainicjowany aktem oskarżenia wniesionym do Sądu Rejonowego w Białymstoku w dniu 28 czerwca

2019 r. przez Podlaski VII Wydział Zamiejscowy Departamentu ds. PZ i K Prokuratury Krajowej w Białymstoku. Wskazując na kolejne zapadające w toku tego postępowania decyzje procesowe, a więc: postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 października 2019 r., sygn. VIII Ko 160/ 19, o przekazaniu sprawy – na podstawie art. 36 k.p.k. – do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Brodnicy, postanowienie Sądu Rejonowego w Brodnicy z dnia 13 grudnia 2019 r., sygn. akt II K 550/19, o wyłączeniu w oparciu o przepis art. 41 § 1 k.p.k. od rozpoznania sprawy sędziego referenta w odniesieniu do dwóch oskarżonych i wyznaczenia w tym zakresie innego sędziego w sprawie zarejestrowanej pod sygn. akt II K 623/19, zarządzenie z dnia 7 lipca 2022 r., sygn. akt II K 550/19, o wyznaczeniu posiedzenia wstępnego przed rozprawą na dzień 28 września 2022 r., zarządzenie z dnia 9 lipca 2022 r., sygn. akt II K 623/19, o wyznaczeniu na dzień 24 listopada 2022 r. terminu rozprawy w sprawie oskarżonych P. C. i E. C., zarządzenie z dnia 22 września 2022 r., sygn. akt II K 550/19, o zniesieniu terminu posiedzenia przygotowawczego, zarządzenie z dnia 21 listopada 2022r., sygn. akt II K 623/19, o zniesieniu terminu rozprawy, postanowienie Sądu Rejonowego w Brodnicy z dnia 7 kwietnia 2023 r., sygn. akt II K 550/19, w przedmiocie wystąpienia do sądu wyższego rzędu o przekazanie sprawy na podstawie art. 36 k.p.k. do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 25 kwietnia 2023 r., sygn. akt IX Ko 36/23, o przekazaniu sprawy o sygn. akt II K 550/19 Sądowi Rejonowemu dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, postanowienie Sądu Rejonowego w Brodnicy z dnia 19 maja 2023 r., sygn. akt II K 623/19, o połączeniu do łącznego rozpoznania sprawy oskarżonych E. C. oraz P. C. z przekazaną już sprawą o sygn. akt II K 550/19, podniósł, że jednym z kryteriów dobra wymiaru sprawiedliwości o jakim mowa w art. 37 k.p.k. jest dążenie do rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie (art. 2 § 1 pkt 4 k.p.k.), zaś jego zaprzeczeniem są decyzje podejmowane w niniejszej sprawie przez Sąd Rejonowy w Brodnicy, który będąc merytorycznie przygotowany do rozpoczęcia procesu zdecydował się na wystąpienie o przekazanie sprawy do jednego z najbardziej obciążonych w Polsce sądów zarówno z uwagi na ilość wpływających spraw, jak i ich złożoność. Taka sytuacja, w tym konieczność ponownego zapoznania się ze sprawą przez nowego referenta,

rodzi ryzyko przedłużenia się postępowania o kolejne lata i to w sytuacji, gdy w sprawie pojawiają się już wnioski obrońców o rozważenie umorzenia sprawy z uwagi na przedawnienie. W tym stanie procesowym, zdaniem Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia, tylko przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego w Brodnicy, który będzie mógł sprawniej przystąpić do jej rozpoznania, gdyż zapoznał się już z zawartymi w aktach materiałami, przy wykorzystaniu urządzeń technicznych umożliwiającym przeprowadzanie czynności procesowych na odległość, pozwoli uniknąć dalszej przewlekłości postępowania, a więc leży w interesie wymiaru sprawiedliwości, o którym mowa w art. 37 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Inicjatywa Sądu Rejonowego dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie o przekazanie niniejszej sprawy innemu sądowi równorzędnemu, a zasadniczo Sądowi Rejonowemu w Brodnicy, pomimo trafnych zastrzeżeń sądu wnioskującego a dotyczących oceny dotychczasowego sposobu procedowania w tej sprawie przez ten ostatni Sąd, nie mogła zostać uwzględniona.

Opieszałość w przystąpieniu do rozpoznania sprawy pierwotnie dwudziestu oskarżonych przez sąd, któremu wcześniej przekazano sprawę na podstawie art. 36 k.p.k. (powołane wyżej postanowienie Sądu Okręgowego w Białymstoku z dnia 30 października 2019 r.), w tym także w odniesieniu do dwóch objętych aktem oskarżenia osób, co do których – w następstwie decyzji o wyłączeniu ich sprawy do odrębnego rozpoznania – sprawa przydzielona została innemu referentowi, jest niezrozumiała, nie oznacza to jednak, że jej zwrot do Sądu Rejonowego w Brodnicy przyspieszy postępowanie.

Instytucja przekazania sprawy w trybie art. 37 k.p.k. nie może służyć do krytyki wcześniejszego sposobu procedowania w sprawie przez sąd pierwotnie właściwy, a tym bardziej do kontestowania decyzji procesowych opartych o przepis art. 36 k.p.k., zaś do tego w gruncie rzeczy sprowadza się argumentacja sądu występującego z obecną inicjatywą.

Nie można natomiast pominąć tego, co przeoczył Sąd Rejonowy dla Krakowa – Śródmieścia, że ponowne przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego w Brodnicy na podstawie art. 37 k.p.k., aczkolwiek procesowo dopuszczalne, nie oznacza przecież, że sprawa – w obecnym stanie prawnym (system losowego

przydziału spraw) – będzie rozpoznawana przez tego samego co poprzednio referenta, a to przecież tylko w takim wypadku możliwe byłoby zapobieżenie dalszemu przedłużaniu momentu rozpoczęcia procesu (zob. § 45 Regulaminu urzędowania sądów powszechnych). Co więcej, z uwagi na istniejące w tym postępowaniu uwarunkowania podmiotowe, których wyrazem były składane przez obrońców wnioski o wyłączenie spraw poszczególnych oskarżonych do odrębnego rozpoznania, realną możliwość sprawnego procedowania co do tych osób, zwłaszcza przez Sąd Rejonowy w Brodnicy, poddać należy w wątpliwość.

Powyższe nie oznacza akceptacji przez Sąd Najwyższy sposobu prowadzenia sprawy przez poszczególnych referentów, będących sędziami Sąd Rejonowego w Brodnicy. Wręcz przeciwnie, postępowanie to należy ocenić zdecydowanie krytycznie. Nie zmienia to jednak oceny, że prawdopodobieństwo realizacji zasady sprawności postępowania, która trafnie została określona przez sąd występujący z obecnym wnioskiem jako jedno z kryteriów „dobra wymiaru sprawiedliwości”, będzie większe, jeżeli sprawa ponownie trafi do sądu, który wcześniej skorzystał z możliwości inicjatywy opartej o przepis art. 36 k.p.k.

Argumentu za przekazaniem sprawy nie mogły także stanowić takie sygnalizowane przez sąd wnioskujący okoliczności, jak jego obciążenie ilością skomplikowanych spraw. Jak to niejednokrotnie wskazywał Sąd Najwyższy w swoich wcześniejszych orzeczeniach, określony ustawowo postulat rozstrzygnięcia sprawy w rozsądnym terminie, niemożliwy do spełnienia w konkretnych sytuacjach faktycznych, stanowi wartość, która właśnie z uwagi na dobro wymiaru sprawiedliwości uzasadnia stosowanie instytucji określonej w art. 37 k.p.k. Z reguły dotyczy to sytuacji, gdy w sprawie zawisłej przed sądem (np. z powodu stanu zdrowia oskarżonego, którego uczestnictwo w rozprawie jest obowiązkowe) może w ogóle nie dojść do wydania orzeczenia kończącego postępowanie. Natomiast warunki organizacji pracy sądów, zwłaszcza wiążące się z badaniem obciążenia sprawami poszczególnych jednostek, ich obsady kadrowej, warunków lokalowych i in. nie mieszczą się w kategorii szczególnych okoliczności, podlegających ocenie przez Sąd Najwyższy na płaszczyźnie przytaczanego unormowania (zob. postanowienia: z dnia 9 sierpnia 2006 r., II KO 42/06; z dnia 24 kwietnia 2007 r., II KO 19/07; z dnia 30 lipca 2007 r., II KO 41/07).

Co więcej, nie można pominąć i tego, że z uwagi na charakter niniejszej sprawy sędzia sprawozdawca ma przecież możliwość wystąpienia do prezesa sądu z wnioskiem, o jakim mowa w art. 47a § 5 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (t.j. Dz. U. 2023.217 ze zm.).

Sąd Najwyższy zauważa jednocześnie, że również w toku dalszego postępowania w Sądzie Rejonowym dla Krakowa – Śródmieścia mogą pojawić się kolejne wnioski o wyłączenie spraw poszczególnych oskarżonych do odrębnego postępowania z uwagi np. na ich stan zdrowia, rzeczą tego Sądu będzie jednak wówczas procesowe zweryfikowanie tych okoliczności i dopiero w wypadku ich potwierdzenia wystąpienia, w tych indywidualnych sprawach z wnioskiem, o którym mowa w art. 37 k.p.k.

Na zakończenie, konieczne jest podkreślenie jeszcze jednej kwestii.

Niniejsze postanowienie dotyczy wyłącznie sprawy osiemnastu oskarżonych, których sprawa zawisła w Sądzie Rejonowym w Brodnicy pod sygn. akt II K 550/19, przekazana została postanowieniem Sądu Okręgowego w Toruniu do rozpoznania Sądowi Rejonowemu dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie. Nie obejmuje natomiast oskarżonych P. C. i E. C., których sprawa prowadzona była przez Sąd Rejonowy w Brodnicy pod sygn. akt II K 623/19. Wprawdzie Sąd ten wydał postanowienie o połączeniu tej sprawy ze sprawą II K 550/19, jednakże orzeczenie to nie rodzi żadnych skutków prawnych, jako niedopuszczalne. Zostało ono wydane w dacie (19 maja 2023 r.), gdy sprawa o sygn. II K 550/19 nie pozostawała już w gestii Sądu Rejonowego w Brodnicy jako wcześniej, bo w dniu 25 kwietnia 2023 r. przekazana w trybie art. 36 k.p.k. przez Sąd Okręgowy w Toruniu. Wprawdzie w wydanym postanowieniu powołano się na konieczność łącznego rozpoznania sprawy tych dwóch oskarżonych z pozostałymi osobami objętymi pierwotnym aktem oskarżenia, jednak argument ten w świetle wcześniejszego wyłączenia sprawy P. C. i E. C. do odrębnego rozpoznania na skutek wyłączenia pierwotnego referenta, jest całkowicie chybiony. Co więcej, postanowienie Sądu Okręgowego w Toruniu sprawy tych dwóch oskarżonych bezspornie nie obejmowało, a kolejna decyzja procesowa sądu wyższego rzędu odnosząca się obu wyżej wymienionych, oparta o przepis art. 36 k.p.k., wszakże nie zapadła.

Tym samym postanowienie Sądu Rejonowego w Brodnicy z dnia 19 maja 2023 r., sygn. akt II K 623/23, traktować należy jak *non existent*. Konieczność łącznego rozpoznania sprawy wszystkich oskarżonych mogła wprowadzić skutkować wydaniem przez Sąd w tej sprawie postanowienia na podstawie art. 34 § 2 k.p.k. i objęciem jednym postępowaniem przez referenta w sprawie oskarżonych P. C. i E. C. także sprawy pozostałych 18 osób objętych odrębnym postępowaniem, mogło to nastąpić jednak wyłącznie do czasu zawisłości tej drugiej sprawy w Sądzie Rejonowym w Brodnicy. Wtedy też i tylko wtedy wchodziła w grę inicjatywa dotycząca całej sprawy, a oparta o regulacje przepisu art. 36 k.p.k.

Mając na uwadze całokształt przeprowadzonych wyżej rozważań postanowiono jak na wstępie.

[K. K.]

[ł.n]